

Фондовий ринок

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>051 Економіка</i>
Освітня програма	<i>Економіка бізнес-підприємства</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова, цикл професійної підготовки</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>4 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити ECTS / 120 год</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>МКР, Залік</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: к.е.н. Дергалюк Марта Олексіївна marta17.06@ukr.net, 066 3268632 (telegram, viber) Практичні: к.е.н. Дергалюк Марта Олексіївна</i>
Розміщення курсу	<i>https://ecampus.kpi.ua/</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Становлення і поступовий розвиток ринкових відносин в Україні сприяє трансформації вже існуючих технологій функціонування фінансових, зокрема фондових ринків, які є однією з важливих складових ринкової економіки. Основу фондового ринку складають специфічні економічні відносини, що в основному полягають у купівлі/продажу довгострокових цінних паперів на визначеному економічному просторі при залученні і з урахуванням певним чином сформованої правової, технічної, економічної і податкової інфраструктури, яка постійно змінюється. Відбувається формування ринку, що потрібен для розміщення цінних паперів акціонерних товариств, які бажають фінансувати розширення своєї виробничої діяльності, і держави, яка, в свою чергу, розміщує на ринку державні цінні папери. Цивілізований організований ринок цінних паперів не тільки налагоджує відносини між емітентом та інвестором, але й сприяє організації контролю і нагляду за фондовим ринком, зумовлює посилення

процесу сек'юритизації фінансових відносин. *Предметом вивчення навчальної дисципліни* є цінні папери, економіко-правове та інституційне середовище, в якому вони обертаються, та система регулювання фондового ринку.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фондовий ринок» є формування у студентів системи знань, що дозволяють їм скласти об'єктивне уявлення про загальні засади функціонування фондового ринку, його структуру і принципи роботи учасників, нормативно-правове забезпечення, отримати системну інформацію про діяльність на фондовому ринку, особливості розвитку фондових ринків у різних країнах світу та Україні.

Завданням вивчення навчальної дисципліни «Фондовий ринок» є сприяння розумінню загальних положень, принципів і методів, загальних умов функціонування фондового ринку; розвиток здібностей і формування навичок, що дозволяють здійснювати діяльність на сучасному фондовому ринку.

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

знати:

- різновиди цінних паперів та фінансових інструментів на фондовому ринку, їх характеристику, властивості та особливості випуску і обігу;
- структуру, види і складові фондового ринку;
- сутність функціонування фондових ринків, нормативно-правове забезпечення функціонування;
- методи, за допомогою яких корпорації залучають необхідні фінансові ресурси на фондовому ринку для своєї діяльності та розвитку;
- принципи державного регулювання фондових ринків, особливості і механізми саморегулювання на фондових ринках;
- особливості та перспективи розвитку і функціонування розвинутих фондових ринків та ринків, що розвиваються, зокрема, українського.

вміти:

- використовувати понятійний апарат;
- виконувати дослідження сутності цінних паперів, характеристики основних видів цінних паперів;
- визначати типи та структуру портфелю цінних паперів, доходність та його ризикованість;
- характеризувати основні етапи еволюції розвитку світових фондових ринків, функції та задачі їх функціонування; сучасний стан, інфраструктуру та правове регулювання функціонування фондовою ринку в Україні;
- підбирати конкретні вимоги до професіоналів міжнародних фондових ринків та їхню здатність пристосовуватись до місцевих умов;
- проектувати за різними методиками стратегії проведення операцій з цінними паперами;
- оцінювати за значенням фондових індексів стан розвитку фондового ринку та валютно-фінансових відносин країни; знаходити шляхи розвитку та функціонування світових фондових ринків.

Відповідно до навчальних планів підготовки студентів факультетом менеджменту та маркетингу Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» дисципліна «Фондовий ринок» належить до циклу дисциплін *професійної підготовки* студентів за спеціальністю 051 «Економіка» та сприяє формуванню не тільки економічних знань і вмінь, а й забезпечує майбутніх фахівців здібностями, що дадуть змогу вільно користуватись біржовою інформацією для здійснення господарських операцій; працювати брокером на фондовій біржі; організувати реалізацію цінних паперів через біржовий фондовий ринок; використовувати ф'ючерсний ринок для страхування цінового ризику та управління фінансовими активами підприємств.

Вивчення дисципліни дозволить сформувати у студента такі програмні результати навчання:

- Знання, щодо оцінки інвестиційної привабливості цінних паперів, їх прибутковості та ліквідності;
- знання щодо формування інвестиційного портфеля;
- розуміння рівня ризиків при формуванні інвестиційного портфеля
- знання щодо вільного користування біржовою інформацією для здійснення господарських операцій;
- розуміння процесу організації реалізації цінних паперів через біржовий фондовий ринок;
- знання щодо використання ф'ючерсного ринку для страхування цінового ризику та управління фінансовими активами підприємств;
- вміння орієнтуватися у діючих законодавчих документах щодо регулювання фондового ринку ;
- вміння самостійно здійснювати технічний аналіз та оцінку тенденцій фондових ринків з використанням програмного забезпечення;
- розуміння основ фінансової грамотності та фінансового аналізу.

Дисципліна спрямована на посилення наступних компетентностей:

- Здатність розв'язувати практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю
- Здатність до аналізу та синтезу
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- Здатність оволодівати сучасними знаннями
- Здатність діяти соціально-відповідально та свідомо, виявляти ініціативу та підприємливість
- Здатність втілювати інженерні розробки з урахуванням організаційних, правових, економічних аспектів
- Здатність реалізовувати творчий та інноваційний потенціал, планувати та реалізовувати проекти
- Здатність реалізовувати комерційну діяльність в інженерії
- Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких та торговельних та структур
- Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків

Дисципліна вивчається 1 семестр.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна «Фондовий ринок» передбачає базове засвоєння дисциплін першого освітнього рівня «Бакалавр» спеціальності 051 «Економіка», а також тісно пов'язана з циклом загально філософських дисциплін, економічною теорією, історією економіки та економічної думки та ін.

Оскільки дисципліна передбачає вивчення матеріалів міжнародних організацій та публікацій іноземних авторів, студентам рекомендовано володіти знаннями з англійської мови на рівні, не нижче А2-В1.

3. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна характеристика ринку цінних паперів

Тема 1. Введення в курс. Формування і значення фондового ринку України

Тема 2. Основні види і властивості цінних паперів, їх класифікація та роль в умовах ринкової економіки

Тема 3. Акціонерний капітал

Тема 4. Облігації на ринку цінних паперів

Тема 5. Застосування векселів в економіці

Тема 6. Сертифікати

Тема 7. Опціонні контракти

Тема 8. Ф'ючерсні та форвардні контракти

Модуль 2. Складові частини ринку цінних паперів

Тема 9. Первинний ринок цінних паперів

Тема 10. Вторинний ринок цінних паперів

Тема 11. Біржові індекси та рейтинги цінних паперів

Тема 12. Інфраструктура фондового ринку

Тема 13. Ризик і прибутковість на ринку цінних паперів

Тема 14. Оцінка доцільності інвестицій в цінні папери

Тема 15. Інститути спільного інвестування

Тема 16. Теперішня і майбутня вартість цінних паперів

Тема 17. Фундаментальний і технічний аналіз цінних паперів

Тема 18. Проблеми подальшого розвитку ринку цінних паперів України

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова до використання література при вивченні тем дисципліни

1. Біржовий фондовий ринок в Україні: навч. посібник. Бурмака М. О, Бутенко Д. С., Долінський Л. Б. та ін. К.: АДС УМКЦентр, 2014. 412 с.
2. Фондовий ринок: підручник. В 2-х кн. Кн. 2. / За ред. В.Д. Базилевича. К., 2016. 686 с.

3. Поважний О. С. Цінні папери і фондовий ринок : навч. посіб. / О. С. Поважний, Н. С. Орлова, А. Л. Свечкіна. 2-ге вид., виправл. і допов. Львів : Магнолія 2006, 2012. 360 с.
4. Петухова О. М. Інвестування. навч. посіб. / О. М. Петухова. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 336 с.
5. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навч. посіб. / Рамський А. Ю., Жукова Ю. М., Обушний С. М. - Київ : Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2021. - 227 с.
6. Сохацька О., Фундаментальний та технічний аналіз цін товарних та фінансових ринків / Роговська-Іщук І., Вінницький С. К.: Кондор, 2012. 305 с.
7. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL : [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua).
8. Статистика та аналітичні матеріали Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку : URL : <http://www.nssmc.gov.ua>
9. Фондовий ринок : підручник : у 2 кн. / В. Д. Базилевич, В. М. Шелудько, В. В. Вірченко та ін.; за ред. В. Д. Базилевича ; Київ. нац. ун-т і м. Т. Шевченка. – К. : Знання, 2015. – 621 с.
10. Фондовий ринок : практикум : Навч.посіб. / За ред. В. Д. Базилевича. - К., 2017. - 718 с.

Додаткова література

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://rada.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України www.kmu.gov.ua.
4. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі <http://www.me.gov.ua/>.
5. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» №3480-IV від 23 лютого 2006 року : станом на 01 січня 2013 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> .
6. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» від 30.10.96 р. № 448/96-ВР. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/448/96- %D0%B2%D1%80](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80).
7. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України SMIDA. [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://smida.gov.ua>.
8. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua>.
9. Українська фондова біржа. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://ukrse.com.ua>.
10. Фондовая система Wallstreet - on-line проект для фондового рынка. [Електронний ресурс]– Режим доступа: <http://www.wallstreet.com.ua/about.php>

Матеріали носять пізнавально-ознайомчий та прикладний характер. У процесі вивчення дисципліни студенти отримують від викладача конкретні завдання до виконання і посилання на літературу, яка допомагає у їх засвоєнні.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни

Практичні заняття для студентів передбачають індивідуальну та групову роботу над ситуаційними вправами, діловими іграми, дискусії, дебати, опитування за питаннями лекцій, перегляд та обговорення відео-матеріалів. Для візуалізації результатів роботи за темами студенти можуть готувати презентації. Такий підхід до організації навчання дозволяє розвивати критичне, творче мислення, напрацьовувати здатність чітко обґрунтовувати свою позицію.

Тематика та структурно-логічна побудова курсу

Навчальним планом передбачено проведення 36 годин лекцій та 18 годин практичних занять, модульний контроль.

Тиждень навчання	Назва розділів, тем	Розподіл годин		Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	ПЗ		
Модуль 1. Загальна характеристика ринку цінних паперів					
1	Тема 1. Введення в курс. Формування і значення фондового ринку України.	2	1	Л: Вступ до курсу Роль фондового ринку. Інструменти фондового ринку й ризик. Значення й найважливіші функції ринку цінних паперів. Структура фондового ринку. Учасники ринку цінних паперів. Розвиток ринку цінних паперів України. (2). ПЗ: Формування знань про фондовий ринк та його еволюцію. (1).	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
2	Тема 2. Основні види і властивості цінних паперів, їх класифікація та роль в умовах ринкової економіки.	2	1	Л: Поняття цінного папера. Групи цінних паперів. Види цінних паперів за функціональним навантаженням. Цінні папери за суб'єктами. Цінні папери за ступенем ліквідності. Цінні папери іменні й на пред'явника. Цінні папери за способом обігу на ринку. Фундаментальні властивості цінних паперів. (2). ПЗ: Аналіз основних видів та властивостей цінних паперів. (1).	Н: аналітичні завдання, робота в малих групах дискусія. О: індивідуальне, опитування
3	Тема 3. Акціонерний капітал.	2	1	Л: Загальні ознаки та функції ринків власного капіталу. Акціонерне товариство й акції. Види акцій. Значний і контрольний пакети акцій. Види ціни на акції. Доходи акціонерів. Корпоративні операції з акціями. Розміщення акцій при їх емісії. Придбання товариством власних акцій. Акціонерні товариства публічного типу та приватного тип. Міжнародний і євроиннок акцій. (2) ПЗ: Визначення вартості акцій і їх економіко-статистичних показників. (1).	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
4	Тема 4. Облігації на ринку цінних паперів.	2	1	Л: Визначення облігацій. Ціни на облігації. Основні види облігацій. Ціна та прибутковість облігацій. Конвертовані	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне

Тиждень навчання	Назва розділів, тем	Розподіл годин		Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	ПЗ		
				облігації. Іпотечні облігації. Позитивні якості й недоліки різних видів облігацій. Порядок емісії облігацій підприємств в Україні. Державні облігації. Операції РЕПО. Облігації місцевих позик. Казначейські зобов'язання України. Єврооблігації. ПЗ: Визначення вартості й прибутковості облігацій. (1).	
5	Тема 5. Застосування векселів в економіці .	2	1	Л: Значення вексельного обігу. Законодавча база застосування векселів в Україні. Основні властивості векселя як цінного папера. Випуск і обіг простих векселів. Випуск і обіг переказних векселів. Особливості обігу векселів. Операції банків з векселями. Форфейтинг. Комерційні папери. Векселя Державного казначейства України. Оформлення податкових векселів при митних операціях. Особливості обігу векселів в Україні. (2). ПЗ: Визначення властивостей та особливостей обігу векселів в Україні. (1).	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
6	Тема 6. Сертифікати.	2	1	Л: Основні поняття про сертифікати. Передплатні сертифікати, варанти. Ощадні, депозитні сертифікати. Випуск і обіг інвестиційних сертифікатів. Іпотечні сертифікати й сертифікати фонду операцій з нерухомістю. Інші види сертифікатів. (2). ПЗ: Визначення основних видів сертифікатів. (1).	Н: аналітичні завдання. О: тестування, індивідуальне
7	Тема 7. Опціонні контракти.	2	1	Л: Строковий ринок і деривативи. Визначення та властивості опціонних контрактів. Інвестиційні стратегії з опціонами. Цілі учасників ринку опціонів. Біржова торгівля опціонами. Комісійні платежі. Опціони на біржові індекси.	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне

Тиждень навчання	Назва розділів, тем	Розподіл годин		Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	ПЗ		
				Розрахунок ціни опціону. Деякі правила безпеки при операціях з опціонами. Український ринок деривативів (2). <i>ПЗ:</i> Особливості розрахунку ціни опціону. Визначення правил безпеки при операціях з опціонами. (2).	
8	Тема 8. Ф'ючерсні та форвардні контракти.	2	1	<i>Л:</i> Основні визначення. Операції з ф'ючерсними контрактами. Поняття базису. Фінансові ф'ючерси. Ф'ючерси на біржові індекси. Ф'ючерсні стратегії. Учасники ф'ючерсних операцій. Український ринок ф'ючерсних контрактів. Основні визначення форвардних контрактів. Арбітражні форвардні операції. Хеджування за допомогою форвардної операції. (2). <i>ПЗ:</i> Визначення форвардної ціни. Визначення відмінностей між ф'ючерсними й форвардними контрактами. (1).	<i>Н:</i> аналітичні завдання. <i>О:</i> індивідуальне
Модуль 2. Складові частини ринку цінних паперів					
9	Тема 9. Первинний ринок цінних паперів.	2	1	<i>Л:</i> Первинний ринок цінних паперів Визначення й класифікація ринку цінних паперів. Професійна діяльність на ринку цінних паперів. Первинний ринок і первинне розміщення цінних паперів. Інвестори на фондовому ринку. Інвестиційні банки й андеррайтинг. Процедури емісії акцій в Україні. (2) <i>ПЗ:</i> Особливості та значення первинного ринку цінних паперів. (1).	<i>Н:</i> аналітичні завдання. <i>О:</i> індивідуальне
10	Тема 10. Вторинний ринок цінних паперів.	2	0	<i>Л:</i> Основні визначення. Концепція чотирьох ринків. Два типи ринкових структур. Фондова біржа. Види замовлень на фондових біржах. Котирування цінних паперів. Організація біржових торгів.	

Тиждень навчання	Назва розділів, тем	Розподіл годин		Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	ПЗ		
11	Тема 11. Біржові індекси та рейтинги цінних паперів .	2	1	Л: Характеристики біржових індексів. Основні види індексів. Українські фондові індекси. Рейтингова оцінка цінних паперів. (2). ПЗ: Основні світові та українські фондові індекси. (1).	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
12	Тема 12. Інфраструктура фондового ринку.	2	0	Л: Тема 12. Інфраструктура фондового ринку Інфраструктурні учасники ринку цінних паперів. Кліринг і розрахунки по угодах із цінними паперами. Депозитарна діяльність. Реєстраторська діяльність. Національний депозитарій України. Кастодіальна діяльність. Комерційні банки на ринку цінних паперів.	
13	Тема 13. Ризик і прибутковість на ринку цінних паперів.	2	1	Л: Поняття ризику. Аналіз ризику по цінних паперах. Систематичний і несистематичний ризику. Диверсифікація. Модель оцінки капітальних активів (МОКА). Визначення необхідного рівня прибутковості (дисконтної ставки). Розрахунок і аналіз відносних ризиків. (2). ПЗ: Розрахунок і аналіз прибутковості та ризиків. (1).	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
14	Тема 14. Оцінка доцільності інвестицій в цінні папери .	2	1	Л: Визначення періоду (строку) окупності. Визначення середнього балансового прибутку. Визначення чистої теперішньої вартості. Визначення внутрішньої норми прибутковості. Визначення індексу рентабельності. Аналіз чутливості інвестиційного проекту. Інвестиційне консультування. (2). ПЗ: Визначення основних методик оцінки доцільності інвестицій. (1).	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
15	Тема 15. Інститути спільного інвестування.	2	1	Л: Основні визначення. Історія виникнення фондів. Хеджфонди як фінансові посередники й інвестиційні інститути. Інвестиційні фонди й компанії в	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне

Тиждень навчання	Назва розділів, тем	Розподіл годин		Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	ПЗ		
				Україні. Інститути спільного інвестування та їх види. Венчурні фонди. Корпоративні та пайові інвестиційні фонди. Емісія й обіг цінних паперів інститутів спільного інвестування. (2). <i>ПЗ: Визначення основних інститутів спільного інвестування в Україні. (1).</i>	
16	Тема 16. Теперішня і майбутня вартість цінних паперів.	2	1	<i>Л:</i> Прості й складні відсотки при фінансових обчисленнях. Теперішня та майбутня вартість. Процес компонування. Фінансові розрахунки при аннуїтетних платежах. <i>ПЗ:</i> Визначення прибутковості операцій. Номінальна, реальна й ефективна ставки прибутковості, ставки дисконту. (1).	<i>Н:</i> аналітичні завдання. <i>О:</i> індивідуальне
17	Тема 17. Фундаментальний і технічний аналіз цінних паперів.	2	0	<i>Л:</i> Аналіз фондового ринку. Фундаментальний аналіз інвестиційної ситуації. Поняття про технічний аналіз. Інструментарій технічного аналізу. (2).	
18	Тема 18. Проблеми подальшого розвитку ринку цінних паперів.	2	0	<i>Л:</i> Конкурентоспроможність фондового ринку України. Податкове стимулювання фондового ринку. Політика щодо інвесторів та емітентів. Побудова інфраструктури фондового ринку. Інформаційна прозорість фондового ринку. Підготовка фахівців з питань фондового ринку. Система ефективного регулювання ринку. Розвиток законодавства про фондовий ринок України. (2).	
18	Модульна контрольна робота		2	<i>Передбачає відповіді на теоретичні питання та розв'язання задач</i>	
18	Залік		2	<i>Передбачає відповіді на теоретичні питання та розв'язання задач</i>	
<i>Всього</i>		36	18		

Примітка: Л – лекції, ПЗ – практичні заняття, Н – навчальна діяльність, О – оцінювання.

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота здобувача вищої освіти передбачає самостійне опрацювання додаткових матеріалів курсу, підготовку до практичних занять, проведення міні-досліджень, виконання творчих завдань, модульної контрольної роботи написання РР. Обсяги часу на виконання самостійної роботи становить 66 год. Для студентів освітньо-професійної програми «Економіка бізнес-підприємства» індивідуальні завдання передбачені у вигляді розрахункової роботи (РР). Кожен студент має самостійно підготувати теоретичні складову та практичну (розв'язання задач).

Тиждень навчання	Тема	Завдання	Обсяг з годин
<i>Розділ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ</i>			
1	Тема 1. Формування і значення фондового ринку України. Місце ринку цінних паперів в системі фінансового ринку. Еволюція ринку цінних паперів. Структура ринку цінних паперів: за економічною функцією та стадією обігу (первинний, вторинний), за рівнем організації (організований, біржовий, неорганізований), за територіальною ознакою (світовий, регіональний, національний), за типом інструментів (інструменти позики, інструменти власності, похідні), за видами операцій з цінними паперами (касовий і форвардний), за терміном обігу цінних паперів (грошовий та ринок капіталів).	<i>Підготовка до практичного заняття</i>	3
2	Тема 2. Основні види і властивості цінних паперів, їх класифікація та роль в умовах ринкової економіки. Фундаментальні властивості цінних паперів (стандартність, спекулятивність, ліквідність, ризикованість, дохідність, ринковість). Критерії класифікації цінних паперів. Характеристика пайових, боргових, іпотечних, комерційних, приватизаційних, похідних цінних паперів.	<i>Підготовка до практичного заняття</i>	3
3	Тема 3. Акціонерний капітал. Ринок акцій. Характеристика звичайних та привілейованих акцій. Види привілейованих акцій (кумулятивні, некумулятивні, конвертовані, відкличні, акції зі ставкою дивіденду, що коригується, акції з часткою участі тощо). Майнові та немайнові права акціонера. Пакет акцій (значний та контрольний).	<i>Підготовка до практичного заняття</i>	3
4	Тема 4. Облігації на ринку цінних паперів. Ринок облігацій. Класифікація	<i>Підготовка до практичного заняття</i>	3

	облігацій (за методом забезпечення, за строком та способом погашення, за методом виплати доходу, за цільовим призначенням). Іпотечні облігації (звичайні та структуровані). Умови розміщення та випуску державних облігацій та казначейських зобов'язань, муніципальних облігацій, облігацій підприємств.		
5	Тема 5. Застосування векселів в економіці. Функції векселя (короткострокового кредиту; платежу; контролю; скорочення грошової та кредитної маси в обігу). Види векселя (простий, переказний). Обов'язкові реквізити векселя. Суб'єкти операцій з векселями (емітент, трасант, трасат, ремітент, акцептант). Форми векселя (комерційний, фінансовий, казначейський). Дисконтний ринок. Операції банків з векселями.	<i>Підготовка до практичного заняття</i>	3
6	Тема 6. Сертифікати. Похідні папери: опціонний сертифікат, варант. Вартість варанту. Мотиви випуску варантів емітентом та його перевага для утримувача.	<i>Підготовка до практичного заняття</i>	3
7	Тема 7. Опціонні контракти. Інвестиційні стратегії з опціонами. Біржова торгівля опціонами. Опціонна маржа й доходи від зберігання. Арбітраж і паритет опціонів.	<i>Підготовка до практичного заняття</i>	4
8	Тема 8. Ф'ючерсні та форвардні контракти. Порядок укладання ф'ючерсної угоди. Початкова та варіаційна маржа. Оцінка результату ф'ючерсного контракту	<i>Підготовка до практичного заняття</i>	4
9	Тема 9. Первинний ринок цінних паперів. Критерії допуску фінансових посередників до діяльності з управління цінними паперами; андеррайтингу, брокерської та дилерської діяльності. Види банківських послуг на ринку цінних паперів.	<i>Підготовка до практичного заняття</i>	4
10	Тема 10. Вторинний ринок цінних паперів. Складові інфраструктури РЦП (депозитарні установи, зберігані та реєстратори, фондові біржі, торговельно-інформаційні системи, саморегульовані організації, центри сертифікатних аукціонів,		

	аудиторські та консалтингові компанії, центри підготовки фахівців фондового ринку). Систематизація фондових бірж світу. Ознаки міжнародної фондової біржі.		
11	Тема 11. Біржові індекси та рейтинги цінних паперів. Історія біржових індексів. Сутність та порядок обчислення індексів зміни курсу акцій. Характеристика іноземних (Dow Jones Index, Actuaries Share, NIKKEY тощо) та українських фондових індексів (КАС, ПФТС, WOOD тощо).	Підготовка до практичного заняття	4
12	Тема 12. Інфраструктура фондового ринку. Структура національної депозитарної системи України. Порядок розміщення бездокументарного випуску цінних паперів. Депозитарні активи. Переміщення цінних паперів у системі депозитарного обліку (активні та пасивні рахунки). Документи, на підставі яких здійснюються розрахунки за договорами щодо цінних паперів. Торгово-інформаційні системи на позабіржовому ринку (НАСД, ПФТС). Діяльність клірингово-розрахункових установ.		
13	Тема 13. Ризик і прибутковість на ринку цінних паперів. Ризики портфелів цінних паперів. Співвідношення ризику і доходу. Систематичні та несистематичні ризики.	Підготовка до практичного заняття	4
14	Тема 14. Оцінка доцільності інвестицій в цінні папери. Види робіт з інвестиційного консультування. Фактори, що визначають ставлення клієнтів до ризику. Інвестиційні консультанти на первинному ринку. Фінансова інженерія й основи конструювання цінних паперів.		
15	Тема 15. Інститути спільного інвестування. Інститути спільного інвестування (інвестиційні фонди, інвестиційні компанії, довірчі товариства). Класифікація ІСІ (типи: відкриті, інтервальні, закриті; види: диверсифіковані, недиверсифіковані, венчурні). Компанії з управління активами.	Підготовка до практичного заняття	4
16	Тема 16. Теперішня і майбутня вартість цінних паперів.	Підготовка до практичного заняття	4

	Прості й складні відсотки при фінансових обчисленнях. Визначення теперішньої і майбутньої вартості ануїтету. Вічний ануїтет або вічна рента. Процентні фактори ануїтету. Вартість капіталу як міра прибутковості. Нерівномірні грошові потоки. Метод кумулятивної побудови. Середньозважена вартість капіталу.		
--	--	--	--

17	Тема 17. Фундаментальний і технічний аналіз цінних паперів. Фундаментальний та технічний аналіз фондових інструментів. Фінансові коефіцієнти оцінки акцій (співвідношення ціни та доходу на акцію, ціни та обсягів продажу на акцію, ціни та балансової вартості активів). Графічні зворотні моделі.		
18	Тема 18. Проблеми подальшого розвитку ринку цінних паперів України. Інформаційна прозорість фондового ринку. Підготовка фахівців з питань фондового ринку й корпоративного управління. Система ефективного регулювання ринку. Розвиток законодавства про фондовий ринок України.	<i>Підготовка до написання МКР</i>	4
	<i>Розрахункова робота</i>	<i>Виконання та оформлення розрахункової роботи</i>	10
	<i>залік</i>	<i>Підготовка до заліку</i>	6
<i>Всього</i>			66

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять та поведінка на заняттях. Відвідування лекцій та практичних занять є вільним, бали за присутність на лекціях та практикумах не додаються, але вагома частина рейтингу здобувача вищої освіти формується через активну участь на лекціях та виконання індивідуальних завдань на практичних. Тому пропуск лекцій та практикумів не дає можливість отримати здобувачу вищої освіти бали у семестровий рейтинг. На заняттях здобувачу вищої освіти дозволяється користуватись інтерактивними засобами навчання, в т. ч. виходити в інтернет із метою пошуку навчальної або довідкової інформації, якщо це передбачено тематикою завдання.

Заохочувальні та штрафні бали. Активність здобувача вищої освіти на заняттях, його готовність до дискусій та участь в обговоренні навчальних питань може бути оцінена заохочувальними балами на розсуд викладача. Заохочувальні бали здобувач вищої освіти також може отримати за поглиблене вивчення окремих тем курсу, що може бути

представлене у вигляді наукових тез, наукової статті, есе, презентації тощо. Штрафні бали з дисципліни не передбачаються.

Захист індивідуального семестрового завдання передбачено у вигляді стислої доповіді за виконаним завданням, та відповідей на запитання. За форс-мажорних обставин, що зумовили нестачу часу, індивідуальне семестрове завдання зараховується за результатами представленої готової роботи та із урахуванням відповідей на запитання викладача щодо виконаної роботи, поставлених в індивідуальному порядку.

Пропущені контрольні заходи. Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), здобувачу вищої освіти надається можливість додатково скласти контрольне завдання протягом найближчого часу. В разі порушення термінів і невиконання завдань з неповажних причин, здобувач вищої освіти, який не набрав 40 балів під час семестру, не допускається до складання заліку основну сесію. Детальніше за посиланням: <https://kpi.ua/files/n3277.pdf>

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Здобувачі вищої освіти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Академічна доброчесність. Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Позааудиторні заняття. В межах вивчення навчальної дисципліни за бажанням здобувача вищої освіти передбачається участь в олімпіадах, конференціях, форумах, круглих столах, написанні статей тощо.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що він отримує за:

- виконання 1 модульної контрольної роботи;
- роботи на семінарських заняттях;
- виконання розрахункової роботи;

2. Критерії нарахування балів.

2.1. Модульна контрольна робота оцінюється в 10 балів:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 10-8 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями – 7-5 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 5-3 бали;
- «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – 0 балів.

2.2. Семінарське заняття оцінюється із 5 балів:

- «відмінно» – творче розкриття одного з питань, вільне володіння матеріалом – 5 балів;
- «добре» – глибоке розкриття одного з питань дискусії – 3-4 бали;
- «задовільно» – повне розкриття одного з питань дискусії – 2 бали;
- «достатньо» – активна участь у роботі семінару – 1 бали;
- два найкращих студента можуть додатково отримати + 1 бал.

2.3. Розрахункова робота оцінюється із 10 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – творчий підхід до розкриття проблеми – 10-8 балів;

- «добре» – глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція – 7-5 балів;
- «задовільно» – обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками – 4-2 бали;
- «незадовільно» – завдання не виконане, РР не зараховано – 0 балів.

2.4 За участь у конференціях та олімпіадах студенти отримують від 10 до 15 додаткових балів, що не входять в загальну систему оцінювання (в залежності від рівня заходу).

Критерії набору балів:

Підготовка та подача тез на Міжнародну конференцію – 10 балів;

Підготовка та подача тез на Українську конференцію – 5 балів;

Виступ на конференції та отримання сертифікату учасника конференції – 5 балів.

Семестровий рейтинг обчислюється за формулою:

$$R_{\text{сем}} = R_{\text{ІР}} + R_{\text{РР}} + R_{\text{МКР}} + R_{\text{З}} = 40 + 10 + 10 + 40 = 100 \text{ балів.}$$

Студенти, семестровий рейтинг яких склав від 60 до 100 балів, мають право залишати за собою набраний упродовж семестру рейтинг та звільнитися від складання заліку.

2.5 Залікова контрольна робота оцінюється із 40 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з двох запитань з переліку, що наданий у додатку до робочої програми КМ.

Кожне запитання оцінюється з 20 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації), надані відповідні обґрунтування та особистий погляд – 20 - 18 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), що виконана згідно з вимогами до рівня «умінь», або незначні неточності) – 17...15 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації, що виконана згідно з вимогами до «стереотипного» рівня та деякі помилки) – 14...12 балів;
- «незадовільно» – незадовільна відповідь – 0 балів.

3. Умовою позитивної першої атестації є отримання не менше 30 балів, другої атестації – отримання не менше 50 балів за умови зарахування РР. Максимальна сума семестрового рейтингу складає 100 балів. Необхідною умовою допуску до заліку є позитивна оцінка РР.

4. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру, за умови зарахування РР, переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею наведеною нижче. Якщо сума балів менша за 60, але РР зараховано, студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі сума балів за виконання РР та залікову контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею.

5. Студент, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі. У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі та балів з ДКР.

6. Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок:

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
РР не зараховано	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік рекомендованих питань для підготовки до проходження семестрового контролю:

1. У чому полягає документарний характер цінних паперів?
2. У чому виявляється конкуренція між ринками?
3. У чому виражається різниця між іменними цінними паперами й паперами на пред'явника?
4. Фундаментальні властивості цінних паперів.
5. Цілі емісії цінних паперів.
6. У чому полягає ліквідність цінних паперів?
7. Різниця між первинним і вторинним ринками.
10. Основна відмінність ринку грошових ресурсів від ринку боргових інструментів.
11. Що таке ринок спот і терміновий ринок цінних паперів?
12. Основні функції ринку інструментів власності.
13. Чому акції називають інструментами власності?
14. В чому полягає перерозподільна функція ринку акцій?
15. Яке визначення акціям надано в Законі України «Про цінні папери та фондовий ринок»?
16. Які акції можуть випускати акціонерні товариства публічні та акціонерні товариства приватні?
17. Які права мають власники простих акцій?
18. У чому полягають основні відмінності між простими та привілейованими акціями?
19. У чому полягає різниця між ринковою ціною й балансовою вартістю акцій?
20. Які основні чинники впливають на ринкові ціни акцій?
21. Що таке емісійна ціна акцій?
22. Особливості обігу акцій акціонерних товариств.
23. Вплив дроблення акцій на статутний фонд акціонерного товариства?
24. Що таке консолідація акцій?
25. Чим відрізняються відкрите й закрите розміщення акцій?
26. Яке визначення облігаціям надано в Законі «Про цінні папери та фондовий ринок»?
27. Які права має власник облігації?
28. Від яких основних факторів залежить ринкова ціна облігацій?
29. Чим відрізняються купонні облігації від безкупонних?
30. У чому полягають відмінності між забезпеченими й незабезпеченими облігаціями?
31. Особливості конвертованих цінних паперів.
32. Хто має право випускати облігації місцевих позик?
33. Хто може випускати структуровані іпотечні облігації?
34. Чим може займатися спеціалізована іпотечна організація?
35. Яким законодавством регулюється вексельний обіг в Україні?
36. Основні властивості векселя.
37. У чому полягають основні відмінності простого і переказного векселів?
38. Що таке акцепт векселя і хто його виконує?
39. Що таке протест векселя?
40. Умови оплати векселя.
41. Види сертифікатів.
42. Що таке сертифікат цінного папера?
43. Як обертаються банківські ощадні сертифікати?
44. Якими нормативними документами регулюється український ринок деривативів?
45. Яка відмінність між опціонами пут і кол?
46. Що таке ціна виконання і коли вона встановлюється?
47. Що таке внутрішня й зовнішня вартість опціону?
48. Цілі покупців опціонів.
49. Яким чином здійснюється торгівля опціонами?

50. Що таке ціна опціону й від яких факторів вона залежить?
51. Що таке відкрита позиція при операціях з опціонами?
52. У чому полягають основні відмінності ф'ючерсного контракту від опціонного?
53. Що таке довгі та короткі позиції?
54. За рахунок чого утворюється прибуток учасників ф'ючерсної торгівлі?
55. Що таке базис?
56. Особливості фінансових ф'ючерсів.
57. Яким законодавством регулюється український ринок ф'ючерсних контрактів?
58. Що таке міжринковий спред?
59. Що таке індексний ф'ючерс?
60. Що таке коротка й довга позиція за форвардним контрактом?
61. На підставі чого визначається форвардна ціна?
62. Цілі первинного та вторинного ринків цінних паперів.
63. Які види діяльності на ринку цінних паперів можуть виконувати професійні посередники?
64. Хто може виконувати професійну діяльність на ринку цінних паперів?
65. Що таке андеррайтинг?
66. Що таке комісійна діяльність по цінних паперах?
67. Що таке комерційна діяльність по цінних паперах?
68. Порядок емісії акцій публічними акціонерними товариствами.
69. Що таке лістинг і як він проводиться?
70. Чим відрізняються ринкове й лімітоване замовлення?
71. Що таке касові й термінові угоди?
72. Чим відрізняються фіксинг і мультифіксинг?
73. Які основні особливості мають комп'ютерні ринки?
74. Які основні чинники впливають на формування ринкового курсу акцій?
75. Види фондових індексів.
76. Що таке базисний індекс.
77. Які українські фондові індекси ви знаєте?
78. Які існують фінансові інструменти на фондові індекси?
79. Інфраструктурні учасники фондового ринку.
80. Основні функції клірингу й розрахунків на ринку цінних паперів.
81. Основні функції депозитарію.
82. Ризик інвестицій у цінні папери.
83. Як визначається необхідна ставка прибутковості?
84. Що таке диверсифікованість?
85. Прийоми зниження рівня ризику.
86. Як співвідношення власного й позикового капіталу впливає на рівень ризику емітента облігацій?
87. Що таке інформаційна ефективність фінансового ринку?
88. Яким чином впливає збільшення прогнозованого темпу інфляції (за інших рівних умов) на номінальні та реальні ставки прибутковості?
89. Критерії ефективності інвестицій.
90. Як визначається період окупності інвестиційного проекту?
91. Як визначається чиста наведена (теперішня) вартість інвестиційного проекту?
92. Що таке спільне інвестування?
93. Назвіть основні відмінності між відкритими та закритим інвестиційними фондами?
94. Які бувають інститути спільного інвестування?
95. Що таке венчурний фонд?
96. У чому полягають особливості організації та діяльності пайового інвестиційного фонду?
97. Чим відрізняється теперішня вартість майбутнього доходу від його номінальної величини?
98. Реальна ставка прибутковості?

99. Які види аналізу ринку можуть бути найефективнішими?
100. Що таке фундаментальний аналіз цінних паперів?

Рекомендованими є курси, пов'язані з дисципліною на платформах:

<https://prometheus.org.ua/coursea/>

<https://www.ed-era.com/courses/>

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доц. кафедри економіки і підприємництва, к.е.н., доц. Дергалюк М.О..

Ухвалено кафедрою економіки і підприємництва (протокол № 18 від 23.06.2023)

Погоджено Методичною радою факультету (протокол № 11 від 30.06.2023)